

Êèďãèçñòàí : î î ãëÿä ³ç âèñî òè î òàøèí î ãî î î ëüî òó

Продовження. Початок у №36
"Львівського залізничника" від 12 вересня 2014 року

Було блицемірством називати Киргизстан туристичною країною. Причин кілька: абсолютна відсутність історичних пам'яток, оскільки на зміну кочовому устрою життя киргизів прийшла сіра радянська буденність; політична нестабільність, зумовлена частими революційними вибухами; а ще – нездоланні потоки наркотиків, якими цей край "живить" сама природа... Приблизно такий образ цієї середньоазійської держави закарбовується в уяві пересічного мандрівника.

Мені до такої серії картин додалася ще одна – її "намалювали" в Узбекистані. Принагідно відзначу, що узбеки, як самі розповідають, живуть в оточенні "всюдисущих ворогів". Вони не люблять казахів за те, що грабують узбецьких заробітчани, коли ті повертаються з Росії. Вони заздять туркменам, які своєю територією перекрили їм вихід до моря. Вони сердиті

киргизького населення, за криваву етнічну ворожнечу між збеками та киргизами в Оші 2010 року тощо. Відтак щоразу, коли я у розмові з узбеками ділилася своїм наміром відвідати Киргизстан, мене категорично відмовляли і застерігали. Мовляв "там живуть дикі, неграмотні і жорстокі люди", "варто бути дуже обережною, бо киргизькі чоловіки й досі безкарно крадуть

на таджиків, що ті шантажують їх водопостачанням. І просто ненавидять киргизів... за нібито вкрадені землі Ферганської долини, за низький освітній рівень

собі дружин", "там нема нічого, що заслуговує туристичної уваги" та багато іншого у такому стилі. Отак я вперше в житті відчула на собі силу деструктивної пропаганди,

яка тривалий час не дозволяла мені дивитися на речі об'єктивно.

Хоча дипломатичні зв'язки між Узбекистаном та Киргизстаном де-юре існують, де-факто вони досить "натягнуті". Громадян Киргизії на територію Узбекистану не пускають, навіть якщо вони етнічні узбеки – таких тим паче вважають зрадниками. Не надто радіють узбекам і у Киргизстані. Логічно, що пропускні пункти між країнами зазвичай пустують. Мене ж на киргизькій митниці зустріли надмірною увагою. Після оформлення офіційних процедур митники дружно взялися давати поради та рекомендації, що варто відвідати у їхній країні, де і як шукати житло та їда. Я своєю чергою ані на крок не відходила від знайомих французів, із якими перетинала кордон, та лаконічно "відрубувала" всі намагання допомогти, бо ж на думці була одна нав'язлива фобія – можуть вкрасти.

Такі безглузді і, як виявилось, неправдиві упередження жили в мені ще кілька днів, не даючи "зануритися" у середовище та сповна насолоджуватися мандрівкою. Таким чином я ігнорувала багато цікавих пропозицій та виявів гостинності, аж доки остаточно не збагнула, що таке Киргизстан насправді.

Ніколи не розуміла людей, які, відвідавши Рим чи Париж, сміливо заявляють, що бачили Італію чи Францію. Вважаю, що судити про країну можна лише тоді, коли ти побачив її панорамно, з усіма етнічними, культурними, природними та іншими особливостями. Приміром, якщо відвідати лише столицю Киргизстану Бішкек та решту найбільших міст країни, то враження справді складається гнітюче.

Бішкек – невелике за столичними мірками місто, тут проживає менше 800 тисяч осіб, із типовою радянською архітектурою, кількома увіковченими у камені національними героями та занехаяним парком. З огляду на те, що це столиця, центральну частину міста прибирають, хоч і роблять це "доісторичними" методами. На вулицях також зустрічаються канали з водою для зрошення зелених насаджень. Ще одна перевага столиці над іншими містами – автобуси, привезені з Китаю як гуманітарна допомога.

Усі інші міста складно назвати містами у традиційному розумінні

цього слова. Такі обласні центри, як Ош, Джалал-Абад, Каракол, міста Кербен та Чолпан-Ата, швидше нагадують величезні селища після масштабних катаклізмів. Знищені часом будівлі, поламани паркани та інші споруди, повибивані шибки, бездоріжжя, гори сміття... Але є в усьому цьому хаосі якийсь привабливий місцевий колорит: розкладені посеред вулиць дивани – своєрідні меблеві магазини під відкритим небом, величезні тюки заготовленої вовни обабіч доріг, пахощі фруктів, гамір містян, безперервний потік автомобілів, кожен із яких, здається, їздить за якимись своїми правилами...

Таке ж різноманіття панує й серед людей. Хоч більшість населення Киргизстану і сповідує іслам, країна позиціонує себе як світська. Зрештою так воно і є насправді. На вулицях киргизьких міст можна побачити як дівчат мало не в купальних костюмах, так і консервативних мусульманок, що вдягаються за приписами шариату. Варто відзначити, що серед останніх – більшість втікачі з Узбекистану. Самі ж киргизи швидше номінативні мусульмани, ніж практикуючі. Перебуваючи у країні під час рамадану (місяць посту), я не зустріла жодного, хто б його дотримувався. Більше того, у магазинах вільно продавався алкоголь. Типовою є картина розпивання спиртного на вулиці. Південь країни виглядає консервативнішим, на півночі, де більш розвинена інфраструктура та живе

авто. А оскільки контролю з боку правоохоронних органів практично нема, то, як кажуть, продається тут практично все.

Але всі ці так звані міста – це лише 10% території країни, решта – один суцільний заповідник. По її теренах розкинули свої височезні і неймовірно мальовничі хребти Алайські гори, Памір і Тянь-Шань. Тут знаходяться найкрасивіші у світі озера, серед яких перлина Тянь-Шаню Іссик-Куль, найвищокогірніші водоспади, одіозні Ферганська та Чуйська долини та багато інших дивовижних місцин, які дають підстави говорити про Киргизстан як про земний рай. Саме тому за версією National Geographic він входить у десятку країн, які хоч раз у житті варто відвідати, а для професійних альпіністів чи просто закоханих у гори мандрівників ця держава є справжньою "меккою".

Багато з цих мальовничих куточків мені вдалося побачити на власні очі. Можливо, колись ці враження затьмарять ще яскравіші. Та один особливий день, я впевнена, ніколи не зітреться з моєї пам'яті. Північ та південь країни пов'язані між собою лише однією автомобільною дорогою. Однією з найвищокогірніших (до 4 тисяч метрів над рівнем моря), а отже, і найнебезпечніших у світі. Поїздка з Оша до Бішкека триває в середньому 14-15 годин на таксі. Цю відстань можна також подолати літаком за 45 хвилин, але не за тим я їхала до Киргизстану.

більше народностей (дунгани, уйгури), – навпаки. Тут усі вільно розмовляють російською, тоді як у сільських місцевостях півдня та заходу її практично не розуміють.

Ще один парадокс Киргизстану у тому, що, попри зовнішній депресивний стан країни, суспільство іде "в ногу" зі світовим темпом. Усюди, інколи навіть на вулиці, є вільний Wi-Fi, будь-де можна розрахуватися електронними грошима, а від розмаїття дорогих автомобілів розбігаються очі. Ціни на життя – продукти харчування, одяг, послуги – настільки привабливі, що часто громадяни сусідніх країн приїжджають сюди на закупити, лікувати зуби чи ремонтувати

Той, хто любить гори, знає, що жодними словами неможливо описати їхню красу. Лише відзначу, що за ті "надцять" годин я проїхала чотири пори року, дізналася, що серед хмар можна не тільки літати, а й їхати на автомобілі, побачила, як живуть на такій висоті кочові юртові села тощо. Прикро, що здебільшого просто не мала фізичної можливості зафіксувати всі ці чудеса на камеру. Тепер сама собі не можу повірити, що тисячні отари овець можуть з легкістю пересуватися практично по вертикальних скелях, а вода величезної 800-кілометрової ріки може мати дивовижний неприродний смарагдово-бірюзовий колір.